

Edytor strumieniowy sed

PRZETWARZANIE TEKSTU

Praca z edytorem tekstu może być żmudna, jeśli musisz wykonywać wielokrotnie te same zadania lub wywoływać takie same polecenia dla różnych plików.

Edytor sed oszczędzi Ci wiele pisania.

HEIKE JURZIK

Strumieniowy Edytor jest popularnym edytorem tekstowym w systemach Unix i Linux. W odróżnieniu od edytorów takich jak Vi czy Emacs, sed nie jest on interaktywny. Można w nim natomiast zdefiniować tekst do usunięcia, modyfikacji czy wstawienia z wiersza poleceń. Da się również połączyć wiele poleceń seda i uruchamiać je jako pojedyncze zadanie wsadowe. Jeśli chcesz zmodyfikować wiele znaków w jednym lub wielu plikach, sed znacznie ułatwi to zadanie.

Edytor sed wczytuje zazwyczaj tekst ze **standardowego wejścia** (*stdin*), ale może też czytać z jednego lub wielu plików. Zastosuje on podane polecenia do każdego wiersza, zapisując go do bufora. Następnie - jeżeli nie zmieniono ustawień domyślnych - zawartość bufora zostanie przesłana do **wyjścia standardowego** (*stdout*). Ogólna składnia polecenia jest następująca:

```
sed [opcje] >
'polecenie(a)' plik(i)
```

Aby zabronić powłóce interpretowania poleceń przeznaczonych dla seda, należy umieścić je w pojedynczych cudzysłowach.

Polecenia mogą dotyczyć pojedynczych wierszy, części wierszy, ciągów znaków albo - jeśli żadne z powyższych nie zostanie wybrane - całych plików. Definicję wybierającą wiersze do edycji nazywamy *adresem*. W Tabeli 1 prezentujemy najczęściej używane polecenia *seda* i przykłady adresów.

Proste wyjście

Jak wspomniano wcześniej, polecenia programu sed stosowane są do tak zwanych ad-

resów (konkretne wiersze albo sekcje pliku). Można łączyć adresy z wyrażeniami regularnymi, tworząc bardzo precyzyjne definicje. Poniższe sekcje i przykłady prezentują możliwości adresowania dla różnych poleceń *seda*; opcji tych używać można ze wszystkimi poleceniami edytora.

Polecenie *p* służy do prostego wypisywania wyjścia. Aby na przykład wyświetlić drugi wiersz, wstaw po prostu przed poleceniem cyfrę 2:

Tabela 1: Polecenia seda

Polecenie	Opis	Przykład
p	Wypisuje wiersze na ekranie.	<code>sed -n '1,10p' file</code> - wyświetla tylko pierwsze dziesięć wierszy pliku <i>file</i> .
d	Usuwa określony obszar pliku.	<code>sed '3d' file</code> - usuwa trzeci wiersz w pliku <i>file</i> .
s	Zastępuje ciągi znaków.	<code>sed 's/KDE/Gnome/' file</code> - zamienia wystąpienia słowa „KDE” na „Gnome” w całym pliku.
a	Dodaje tekst do określonego wiersza (użyteczne w skryptach).	<code>1a -EOL-</code> <i>To jest nowy wiersz.</i> - dołącza tekst do pierwszego wiersza.
i	Wstawia tekst do określonego wiersza (użyteczne w skryptach).	<code>1i -EOL-</code> <i>To jest nowy wiersz.</i> - wstawia tekst przed pierwszy wiersz.
c	Zamienia wiersze lub część wierszy (użyteczne w skryptach).	<code>2c -EOL-</code> <i>To jest inny wiersz.</i> - zamienia drugi wiersz przez następujący po „c” tekst.
r	Przetwarza treść pliku i dołącza go pod podanym adresem.	<code>sed '2r new.txt' file</code> - dodaje zawartość pliku <i>new.txt</i> do drugiego wiersza w pliku <i>file</i> .
w	Zapisuje określone wiersze lub sekcje do nowego pliku.	<code>sed '5,\$w new.txt' file</code> - zachowuje wiersze od piątego (włącznie) do ostatniego w pliku <i>new.txt</i> .

```
$ sed '2p' file
To jest pierwszy wiersz.
Drugi wiersz.
Drugi wiersz.
To jest wiersz 3.
...
```

Rezultat prawdopodobnie nie jest dokładnie tym, czego oczekiwaliśmy: zamiast drugiego wiersza, na ekranie wyświetlana została cała zawartość pliku, a drugi wiersz jest wyświetlany dwa razy. Żeby usunąć niepożądane wiersze, po prostu dodaj opcję `-n`:

```
@Li:$ sed -n '2p' file
Drugi wiersz.
```

Usuwanie

Polecenie usuwania (`d`) w swojej najprostszej postaci oczekuje numeru wiersza, który ma zostać przetworzony. Na przykład

```
sed '1d' file
```

usuwa pierwszy wiersz z pliku `file`. Aby usunąć wiele wierszy za jednym zamachem, należy podać numery pierwszego i ostatniego wiersza do usunięcia, rozdzielone przecinkiem - przykładowo polecenie

```
sed '2,4d' file
```

usunie wiersze od drugiego do czwartego. Równie proste jest usuwanie co `n`-tego wiersza. Po wywołaniu polecenia

```
sed '1~3d' file
```

usunięty zostanie co trzeci wiersz, zaczynając od wiersza pierwszego. Jeśli chcesz usunąć zawartość pliku, począwszy od piątego wiersza aż do końca pliku, nie potrzebujesz liczyć liczby wierszy i podawać sedowi konkretnych liczb. Zamiast tego możesz użyć wyrażenia regularnego. Po wywołaniu polecenia

```
sed '5,$d' example.txt
```

skasowane zostaną wszystkie wiersze od wiersza piątego aż do końca pliku, określonego przez znak dolara.

Polecenie usuwania jest bardzo użyteczne, jeśli chcesz obejrzeć pliki konfiguracyjne z katalogu `/etc`, które zawierają wiele komentarzy. Program `sed` pozwala usunąć wszystkie wiersze zaczynające się od znaku „#”.

Rysunek 1: Pliki konfiguracyjne bez komentarzy - sed to potrafi.

```
sed '/^#.*d' /etc/inetd.conf
```

Adres dla polecenia `d` jest wyrażeniem regularnym, umieszczonym pomiędzy dwoma ukośnikami. Wyrażenie to określa dowolny wiersz zaczynający się od znaku „#” i zawierający poza tym dowolne znaki. Puste wiersze z pliku konfiguracyjnego nadal pojawiają się na wyjściu, możesz zatem użyć innego wyrażenia regularnego (`^[^#].*`), żeby wypisać (polecenie `p`) wszystkie wiersze, które nie zaczynają się od znaku „#” (Rysunek 1).

Podstawienia

Polecenie `s` pozwala na zamienianie ciągów znaków. Po poleceniu następuje znak separatora, poszukiwane słowo kluczowe, następny znak separatora, ciąg, który chcesz wstawić, i ostatecznie zamykający znak separatora. Separatorem może być w zasadzie każdy znak, nie może on jednak pojawiać się w szukanym słowie kluczowym. Aby zamienić wszystkie wystąpienia słowa „rząd” przez słowo „wiersz”, można zastosować następujące polecenie:

```
$ sed 's/rząd/wiersz/' file
To jest pierwszy wiersz.
To jest drugi wiersz, a to 2
kończy ten rząd.
...
```

Edytor `sed` zamienił tylko pierwsze wystąpienie słowa kluczowego w każdym wierszu. Można jednak dodać przełącznik `g`, aby zamienić wszystkie wystąpienia:

```
sed 's/rząd/wiersz/g' file
```

Jeśli znak ukośnika, którego użyliśmy w tym przykładzie, występuje w poszukiwanym kluczu, można wybrać inny separator, taki jak znak „#” albo „|”.

```
sed 's#http://#
www.linux-magazine.net#http://#
www.linux-magazine.pl#g' url.html
```

Oczywiście, nie musimy dokonywać podstawienia w całym pliku; można wskazać jako adres poszczególne wiersze. Polecenie

```
sed 's/rząd/wiersz/g' file
```

wyszukuje i zamienia słowa tylko w pierwszym wierszu. Przełącznik *g* jest istotny w przypadku wielu wystąpień klucza w tym wierszu.

Wiele poleceń na raz

Aby wykonać wiele czynności jednym wywołaniem edytora *sed*, należy wstawić przed poszczególnymi poleceniami znacznik *-e*. Na przykład następujące polecenie usuwa zawartość od piątego wiersza do końca pliku i wykonuje zamianę tekstu w pozostałej części pliku:

```
sed -e '5,$d' >
-e 's/KDE/Gnome/g' file
```

Zamiennie można rozdzielić polecenia średnikami i umieścić polecenia w nawiasach klamrowych. Wówczas poprzednie polecenie będzie wyglądać tak:

```
sed '{5,$d;s/KDE/Gnome/g}' file
```

Czytanie i pisanie

Edytor *sed* ma również polecenia przeznaczone do czytania i pisania plików. Jeśli chcesz wstawić po trzecim wierszu plik zatytułowany *extras*, spróbuj użyć następującego polecenia

```
sed '3r extras' file
```

Polecenie *w* jest równie prostym sposobem na wydobywanie i zapisywanie zawartości:

```
sed '1,4w 1bis4.txt' file
```

zapisuje pierwsze cztery wiersze do nowego pliku *1bis4.txt*.

Potęga wiersza poleceń

Jeśli zajdzie taka potrzeba, możesz grupować dowolną liczbę poleceń edytora *sed* w skrypcie, którym możesz potem „potraktować” określone pliki, używając opcji *-f*. Aby na przykład skasować drugi wiersz w pliku i dodać podany wiersz po wierszu czwartym, wpisz następujące polecenia w osobnych wierszach:

```
2d
4a\
Dodaj to po czwartym wierszu.
```

Polecenie *a* wymaga wstawienia znaku odwrotnego ukośnika i końca wiersza zaraz

po poleceniu (*4a*). Nowy wiersz tekstu, który ma zostać wstawiony, musi znajdować się w osobnym wierszu. Jeśli chcesz wstawić wiele wierszy tekstu, każdy z nich (poza ostatnim) musi być zakończony odwrotnym ukośnikiem:

```
4a\
To jest po czwartym wierszu.\
I to.\
I jeszcze ta ociupinka :)
```

Aby wstawić tekst przed danym wierszem zamiast po nim, wystarczy zamienić *a* na *i*:

```
1i\
To jest coś zupełnie nowego...
```

Później zachowaj te polecenia w pliku (z braku lepszej nazwy możesz nazwać go *script*), przekaz go programowi *sed* i zastosuj na jednym lub wielu plikach.

```
sed -f script file
```

Bezpośrednie modyfikacje pliku

Jak wspomnieliśmy wcześniej, *sed* nie zmienia oryginalnego pliku, lecz wypisuje wyjście na *stdout*. Po upewnieniu się, że naprawdę chcemy wprowadzić zmiany, możemy przekierować wyjście. Operator *>* wysła wyniki do pliku, na przykład:

```
sed -f script file > newfile
```

Jeśli chcesz zmodyfikować oryginalny plik bez wykorzystywania tymczasowych rozwiązań, możesz użyć parametru *-i*. Po wywołaniu polecenia

```
sed -i -f tasks file
```

program *sed* nadpisuje pliki nowymi zmienionymi wersjami. Parametr umożliwia także utworzenie kopii bezpieczeństwa. Rozszerzenie dla kopii zapasowej określa się następująco:

```
sed -i.bak -f tasks file
```

Poza utworzeniem pliku *file* zawierającego zmiany, polecenie zachowuje oryginalny plik jako *file.bak* w tym samym katalogu.

Kombinacje alpejskie

Program *ed* jest bardzo użyteczny w połączeniu z innymi programami wiersza pole-

ceń. Załóżmy, że mamy wiele plików ze spacjami i myślnikami w nazwach i chcielibyśmy zamienić te znaki na znak podkreślenia:

```
$ <B>ls -l *.mp3<B>
01 Saor_Free_News from >
Nowhere.mp3
02 Whirl-Y-Reel.mp3
...
```

W tym przypadku możesz utworzyć następujący skrypt zawierający reguły podstawień dla edytora *sed*:

```
s/ /_/g
s/-/_/g
```

Oczywiście, (choć nie ma to związku z naszym przykładem) możesz połączyć te dwa wiersze w pojedyncze wyrażenie regularne *s/[-]/_/g*. Uruchom skrypt na nazwach plików, żeby sprawdzić, czy reguły podstawień będą działać, kiedy ich naprawdę użyjemy. Jako że *sed* może czytać ze standardowego wejścia, za pomocą potoku można przekazać wyjście programu *ls* programowi *sed*:

```
$ ls -l *.mp3 | sed -f script
01_Saor_Free_News_>
from_Nowhere.mp3
02_Whirl_Y_Reel.mp3
```

Wszystko w porządku? Jeśli tak, dodajmy polecenie *mv*, aby zmienić nazwy plików. Dodatkowo dodajemy pętlę *for*, która da programowi *sed* bezpośredni dostęp do poszczególnych plików:

```
$ for i in *.mp3; do mv -v "$i" >
`echo $i | sed -f script`; done
01_Saor_Free_News from >
Nowhere.mp3' -> >
01_Saor_Free_News_from_>
Nowhere.mp3'
02_Whirl-Y-Reel.mp3' -> >
02_Whirl_Y_Reel.mp3'
```

Po polsku oznacza to: dla wszystkich plików z rozszerzeniem **.mp3* wykonaj następujące operacje: zmień oryginalną nazwę pliku na nazwę zwróconą przez program *sed* i wyświetl nazwy aktualnie zamienianych plików. Zmienną *\$i* trzeba umieścić w cudzysłowach, gdyż oryginalne nazwy plików mogą zawierać spacje. ■